

SIGNAL-DANSK

Uregel-
mæssige
udsagnsord

Indholdsrige
udsagnsord

Før nutid
Før datid

Synonymer

UDSAGNSORD

Niveau
3
RØD

Før nutid og før datid

Du har hørt, at udsagnsord kan bøjes i de tre tider; navneform, nutid og datid – men der er endnu flere tider. Nu skal du lære om før nutid og før datid.

FØR NUTID

Før nutid: **har** eller **er**: **har** spist, **er** blevet, **har** øvet.

Før datid: **havde** eller **var**: **havde** spist, **var** blevet, **havde** øvet.

FØR DATID

Før nutid og før datid dannes altså ved hjælp af endnu et udsagnsord (har/er – havde/var) sammensat med et udsagnsord i kort tillægsform, der beskriver, hvad personen har/havde gjort. Man kalder derfor også før nutid og før datid for et sammensat udsagnsled.

Manden **har vasket** sit tøj, men glemt at hænge det til tørre.

Isabella **havde glædet** sig til festen, der blev aflyst.

Mine forældre **er gået** hjem for at hente hunden.

Katten **var klatret** højt op i træet og måtte reddes ned.

OPGAVE 1

Er sætningen i nutid, datid, før nutid eller før datid? Sæt kryds.

Camilla **har lånt** sin søsters kjole.

Camilla **kigger** sig i spejlet.

Hun **havde** ikke **spurg**t om lov.

Camillas søster **har** lige **købt** kjolen.

Hun **købte** den i Magasin.

Camillas søster **havde sparet** sammen til kjolen.

Camilla **skynder** sig ud af huset.

Hun **fortrød**, at hun bare **tog** kjolen.

Camilla **har planlagt** at undskyldte.

NUTID	DATID	FØR NUTID	FØR DATID
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

Uregelmæssige udsagnsord (1)

Du har før lært, at udsagnsord i datid ender på -ede eller -te. Dette gælder for mange, men nogle udsagnsord er uregelmæssige og bøjes derfor ikke efter denne regel.

UREGELMÆSSIG

DATID

De fleste uregelmæssige udsagnsord får ikke nogen endelse, men danner datid ved at skifte vokal. Fx:

Jeg glider - jeg gled. Vi hiver - vi hev. Han ryger - han røg.

OPGAVE 2

Kig på ordene og find parrene. Skriv dem i skemaet i nutid og datid.

NUTID

DATID

bar
bad
får
greb flød
beder
flyder drak
drikker
fandt drog
bærer
giver gav
fik drager
griber finder

Uregelmæssige udsagnsord (2)

Der er ikke nogen bestemte regler for, hvordan de uregelmæssige udsagnsord bøjes, men de fleste gange kan du måske høre eller gætte dig til, hvad ordet hedder i datid?

UREGELMÆSSIG

Ellers kan du altid bruge en ordbog eller besøge **sproget.dk**. Når du slår et ord op i en ordbog, skal du altid skrive ordet i navneform. Fx **at skrive**. Det er altså ordet «skrive», du taster ind. Så får du denne beskrivelse:

DATID

skrive vb., -r, skrev, skrevet

1 2 3 4 5

1. ordet i navneform
2. ordklasse (vb for verbum/udsagnsord)
3. ordets endelse i nutid
4. ordet i datid
5. ordet i før nutid / før datid

Prøv at besøge sproget.dk og indtast ordet «æde». Så får du denne beskrivelse:

æde vb., -r, åd, ædt

1 2 3 4 5

1. ordet i navneform
2. ordklasse (vb for verbum/udsagnsord)
3. ordets endelse i nutid
4. ordet i datid
5. ordet i før nutid / før datid

OPGAVE 3

Brug en ordbog eller sproget.dk og udfyld skemaet:

NAVNEFORM	NUTID	DATID	FØR NUTID
vride			
stryge			
hjælpe			
slå			
lyve			
tvinge			

OPGAVE 4

Find ud af, hvad udsagnsordet hedder i datid og skriv en sætning med ordet i datid.

blive

flyve

gnide

hedde

krybe

lyde

rive

se

Indholdsrige udsagnsord

Når du skriver (eller taler), bruger du sikkert ofte de samme ord igen og igen. Det er helt naturligt, men du kan gøre din tekst mere spændende og alsidig ved at udskifte nogle af de «almindelige» verber med mere indholdsrige verber.

INDHOLDSRIGE

UDSAGNSORD

I stedet for ex at bruge ordet «at sige», kan du i stedet skrive **udtrykke**, **påstå** eller **erklære**.

Synonymer

Ord, der betyder det samme, eller næsten det samme kaldes for **synonymer**. Når du har et udsagnsord i din tekst, kan du erstatte det med et synonym, altså et andet udsagnsord, der betyder det samme eller næsten det samme.

SYNONYMER

OPGAVE 5

Find et eller flere synonymer til nedenstående udsagnsord.

at se

at finde

at råbe

at starte

at spise

at løbe

OPGAVE 6

Skriv en tekst, der passer til billedet. Teksten skal skrives i nutid.

OPGAVE 7

Sæt streg under 8 udsagnsord i din tekst og skriv et synonym til hvert ord.

OPGAVE 8

Skriv de 8 synonymer i navneform, nutid og datid.

NAVNEFORM	NUTID	DATID